

Hanna Świda-Ziemba, *Młodzi w nowym świecie*

WL, Kraków 2005, ss. 301

Młodzi ludzie chłoną zastaną rzeczywistość, przyswajają ją i wyrażają poprzez swoje indywidualne „bycie w świecie”, tworząc tym samym nowe pokolenie. Poznanie nowego pokolenia to jedyna możliwa droga do zrozumienia młodzieży postrzegającej otaczający nas świat i wynikające z niego problemy – z innej, odmiennej perspektywy. Wiedza w nowym pokoleniu jest więc konieczna dla prawidłowej komunikacji między-pokoleniowej.

Problematyka młodzieży obejmuje rozległe zagadnienia. Wielu autorów porusza ją w swoich pracach. Jedną z najnowszych i ciekawszych propozycji wśród literatury poświęconej młodzieży jest książka Hanny Świdry-Ziemby *Młodzi w nowym świecie*.

Podstawą tej książki są zebrane – przez magistrantów Hanny Świdry-Ziemby – materiały do prac magisterskich. Prace badawcze dotyczyły osobowości, postaw, motywacji i obyczajów młodzieży. Autorka, dzięki takiemu podejściu, mogła spojrzeć na „młodych nowego świata” – ich oczyma. Chodziło o to, aby magistranci uchwycili problemy wynikające bezpośrednio ze zmiany naszej rzeczywistości po 1989 roku, kiedy to Polska wyzwoliła się spod wpływów ZSRR i została włączona do cywilizacji zachodniej.

Wraz z nowymi realiami pojawiły się szerokie perspektywy życia w demokratycznym kraju. Szybko dotarły do nas – nieznane dotąd – wzory i prądy kulturowe oraz reguły ekonomii. „Nowy świat” zapraszał do konsumpcji. Wszystko to znalazło wkrótce swoje odbicie w społecznej osobowości młodzieży.

Autorka nie tyle zamierzała przedstawić obraz tych młodych ludzi, co pragnęła uświadomić czytelnikowi charakter przełomowych zmian, jakie nastąpiły w naszym kraju. Zauważyła, że do zmian tych podchodzimy dziś już bezrefleksyjnie, a „nowy świat” traktujemy jako świat naturalny. A przecież pewne procesy, zjawiska, reguły czy instytucje zostały wpisane w nasze realia niedawno.

Wyjątkowość tej książki polega między innymi na tym, iż nie jest ona jednotematyczna. Czytelnik dzięki temu może przyjrzeć się bliżej kolejnym odstonom rzeczywistości, w jakiej żyją młodzi Polacy. Podkreślenia wymaga również forma przekazu tej rzeczywistości ze względu na to, że możemy poznawać ją dwutorowo. Autorka przytacza liczne wypowiedzi badanych, co pozwala lepiej zrozumieć ich subiektywny świat. Sama natomiast wspiera czytelnika obiektywnym komentarzem, niczego jednak nie narzuca, a jedynie podkreśla czy też wskazuje to, co istotne dla wyjaśnienia problemów poruszanych w kolejnych rozdziałach książki.

Szczegółnej uwagi wymaga rozdział pierwszy i ostatni, w których spotykamy się z całościowym obliczem młodych. Rozdział pierwszy przedstawia autoportret pokolenia. Okazuje się, że współczesną młodzież charakteryzuje podwójna mentalność. Do innych wartości odwołują się, myśląc o swoim codziennym życiu i do innych, kiedy postrzegają siebie przez pryzmat – ukształtowanego w ponowoczesnej cywilizacji – pokolenia. Raz są znużeni i krytycznie nastawieni do życia, innym razem zaabsorbowani możliwościami, które stworzyła im nowa rzeczywistość. Wszyscy jednak spotykają się w tym samym punkcie i chociaż znajdujemy cechy znamienne dla ich pokolenia – młodzi nie czują się jako pokolenie podmiotem.

Problematyka pokoleniowej świadomości nie została tutaj wyczerpana i powraca w kolejnych rozdziałach książki podczas wikliwych rozważań samej autorki, jak i jej bohaterów. Ci młodzi ludzie wyrażają swoje opinie między innymi o Stanach Zjednoczonych, usytuowaniu Polski na nowej „mapie świata” pomiędzy Wschodem a Zachodem, poszukują nowej tożsamości społecznej, analizują pojęcie patriotyzmu. Prezentują swoje stanowisko wobec narkotyków, pracy, działalności społecznej. Mówią także o aspiracjach zawodowych i planach życiowych, przedstawiają własne – skrywane środowiskowo – systemy wartości, ale i te pokoleniowe – charakterystyczne nie dla nich samych, lecz dla ogółu młodych.

Podstawowym problemem, a raczej wyzwaniem dla nowego pokolenia, jest poszukiwanie własnej tożsamości społecznej. To taka swoista próba odnalezienia się w rzeczywistości skoku cywilizacyjnego: komputerów, Internetu, telewizji, telefonów komórkowych, supermarketów, globalizacji. To próba odnalezienia się w świecie pełnym ofert na lepsze i ciekawsze życie, ale także pełnym zagrożeń.

Zagubienie młodych ludzi, czy też „poczucie bezdomności” – jak pisze Hanna Świda-Ziemba, to jedno z wielu niebezpieczeństw sygnalizowanych w książce. Warto podkreślić jeszcze raz, że zamysłem autorki nie było przedstawienie pełnego obrazu nowego pokolenia, a raczej przybliżenie myślenia o tym, jak wydarzenia społeczno-ekonomiczne wpłynęły na kształtowanie osobowości młodych ludzi, dorastających w dobie transformacji ustrojowej. Chodziło również o to, aby ukazać rezonans w postawach młodzieży i wyjaśnić jej odmienny „sposób bycia w świecie” w stosunku do dawnych pokoleń, u których pełny proces socjalizacji przebiegał w okresie PRL-u.

Książka ta nie wyczerpuje tematu, jedynie nasświetla pewne problemy, pobudzając tym samym czytelnika do refleksji nad nimi. Czytając tę książkę, nie można nie zastanowić się nad naszą polską rzeczywistością i tym, jak odzwierciedla się ona w zachowaniach, postawach, systemach wartości nowego pokolenia. *Młodzi w nowym świecie* to także książka, która zaszczepia ciekawość wobec kolejnego pokolenia. Mobilizuje do tego, aby wybiec w przyszłość i zastanowić się nad tym, jakie może być następne pokolenie i co je ukształtuje.

Magdalena Piaskowska